

การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ต่อการสร้างคุณูปการและผลกระทบในวงการสงฆ์*

THE REPUTATION OF MONKS FOR THEIR CONTRIBUTIONS AND IMPACT IN THE MONASTIC CIRCLE

พระมหาศุภสัทธิ สุวณฺณกาโย (สีดาราข)*, นิลุบล ไพเราะ

Phramaha Surasak Suvannakayo (Sidarat)*, Nilubol Pairoh

คณะวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม ประเทศไทย

College of Politics and Governance, Mahasarakham University, Mahasarakham, Thailand

*Corresponding author E-mail: 65011390008@msu.ac.th

*Tel: 098-446-8777

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายและวิเคราะห์การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ต่อการสร้างคุณูปการและผลกระทบที่เกิดขึ้นในวงการสงฆ์และสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสำรวจความคิดเห็นเชิงนำร่อง เพื่อนำไปสู่การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 รูป/คน ซึ่งเป็นพระสงฆ์และผู้เกี่ยวข้องที่มีบทบาทหรือประสบการณ์ตรงกับประเด็นการมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้วิธีวิทยาพรรณนาเชิงวิเคราะห์ เพื่อสะท้อนภาพรวมของปรากฏการณ์ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยพบว่า การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ส่งผลทั้งในเชิงคุณูปการและผลกระทบต่อวัดและพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจน ในด้านคุณูปการ พบว่า 1) พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงสามารถขยายการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อสมัยใหม่ ทำให้เข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ได้อย่างกว้างขวาง 2) ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้ประชาชนเกิดศรัทธาและมุ่งมั่นในการทำมาตุภูมิ 3) เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและความร่วมมือให้แก่พระพุทธศาสนา และ 4) กระตุ้นให้ประชาชนเข้าวัด ทำบุญ และมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางศาสนามากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการดำรงบทบาทของสถาบันสงฆ์ในฐานะสถาบันหลักของสังคมและการทำนุบำรุงมรดกทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม การวิจัย ยังพบว่า การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์อาจเกิดผลกระทบในทางลบ หากมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือกระทำการขัดต่อพระธรรมวินัยและวัตรปฏิบัติของสงฆ์ ได้แก่ 1) การบั่นทอนบทบาทหน้าที่ และความน่าเชื่อถือของพระสงฆ์ และ 2) การลดทอนศรัทธาของประชาชนต่อสถาบันสงฆ์และพระพุทธศาสนาโดยรวม ซึ่งสะท้อนภาพลักษณ์และการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงต่อสังคม

คำสำคัญ: การมีชื่อเสียง, การสร้างคุณูปการ, ผลกระทบในวงการสงฆ์

Abstract

This study aims to explain and analyze the fame of monks and its contributions and impacts on the monastic community and Thai society. The research employs a qualitative methodology, beginning with a preliminary exploratory survey to facilitate the selection of five key informants. These informants consisted of monks and relevant individuals who have direct roles or experience related to the phenomenon of monastic fame. Data were collected from primary and secondary documentary sources, along with in-depth interviews as the principal data collection method. The data were analyzed using content analysis within a descriptive-analytical framework in order to systematically reflect the overall picture of the phenomenon. The findings indicate that monks' fame functions as a double-edged sword, producing both constructive contributions and potential negative impacts on temples and Buddhism. In terms of contributions, 1) Prominent monks can expand the dissemination of Dhamma through modern media, reaching a wider audience, especially younger generations; 2) They inspire the public to develop faith and commitment to virtuous actions; 3) They enhance the contemporary and socially relevant image of Buddhism; and 4) They encourage public participation in temple activities, merit-making, and religious engagement, thereby reinforcing the role of the monastic institution as a key social institution and preserving cultural heritage. However, the study also found that fame can lead to negative consequences if monks behave inappropriately or act against the Vinaya and monastic code. These include 1) Undermining the roles, responsibilities, and credibility of monks, and 2) Diminishing public faith in the monastic institution and Buddhism as a whole. This reflects the importance of the public image and ethical conduct of prominent monks in influencing society comprehensively.

Keywords: Fame, Contributions, Impacts on The Monastic Community

บทนำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ชาวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในประเทศไทยปรากฏในเชิงลบมากกว่าด้านบวกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะที่เป็น talk of the town ถูกพูดถึงอย่างมากในสังคมไทย กรณีความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับสื่อ การประพฤติผิดวินัย และการทุจริตเงินวัด ตัวอย่างเช่น กระแสข่าว “สีกากอล์ฟ” ในเดือนกรกฎาคม 2568 ซึ่งต่อเนื่องจากข่าวพระสงฆ์มีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวในอดีต ตลอดจนกรณีพระสงฆ์มีครอบครัวลับ การยกยอกเงินวัด และการปลุกเสกของขลังเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ นอกจากนี้ กรณีวัดพระบาทน้ำพุในเดือนสิงหาคม 2568 ถูกกล่าวหาว่านำเงินบริจาคไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ หรือ “เลี้ยงไข้” ผู้ป่วยมาเป็นเวลานานกว่า 20 ปี ทำให้เกิดการตั้งคำถามต่อภาพลักษณ์และบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะผู้นำทางศีลธรรมของสังคมไทย

ถึงแม้ข่าวเชิงลบจะเป็นกระแสหลัก แต่พระสงฆ์ผู้ประพฤติดีและมีคุณูปการต่อสังคมก็ปรากฏจำนวนมาก และยังทำหน้าที่เป็นเสาหลักด้านศีลธรรม การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (พระไชยา อ้วนแก้ว และผิน ปานขาว, 2567) ตัวอย่างพระสงฆ์ที่ได้รับการยกย่องในอดีต ได้แก่ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ผู้เป็นต้นแบบการปฏิบัติ สายพระกรรมฐาน (คมชัดลึก, 2567) หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ผู้มีจริยวัตรงดงามและเคร่งครัดในพระธรรมวินัย (มติชน สุดสัปดาห์, 2565) พระพุทธทาสภิกขุ ผู้บุกเบิกการนำธรรมะเสนอในรูปแบบเข้าถึงง่ายและร่วมสมัย (Kapook, 2568) ขณะเดียวกัน พระสงฆ์ที่ประพฤติผิดวินัยก็เป็นข่าวโด่งดัง เช่น พระยันตระที่ต้องคดีเสพเมถุนและหมิ่นสมเด็จพระสังฆราชฯ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) หลวงปู่เณรคำซึ่งใช้ชีวิตหรูหราจากเงินบริจาคและมีข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการล่วงละเมิดเด็กหญิง (แนวหน้า, 2568) รวมถึงกรณีพระชั้นผู้ใหญ่หลายรูปที่เกี่ยวพันกับสีกากอล์ฟและการยกยอกเงินวัดในปี 2568 (ไทยรัฐออนไลน์, 2568)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม จะเห็นได้ว่า พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงในสังคมไทยมีทั้งผู้ที่ประพฤติดีและประพฤติผิด ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ของสังคมอย่างมาก ความมีชื่อเสียงจึงเป็นดาบสองคม สามารถสร้างคุณูปการต่อพระพุทธศาสนา หรือสร้างความเสื่อมศรัทธาได้เช่นกัน ความมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะในสมัยพุทธกาลก็มีพระสงฆ์เอตทัคคะผู้โดดเด่นด้านต่าง ๆ เช่น พระอุบาลีด้านพระวินัย พระอาณนท์ด้านพระสูตร และพระสารีบุตรด้านพระอภิธรรม (ติณณ์ อินทโสฬส และเสฐียร ทั้งทองมะดัน, 2564); (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2539) ส่วนในยุคปัจจุบัน พระสงฆ์ที่ได้รับความนิยมนั้นมีทั้งพระนักพัฒนา เช่น พระพยอม กัลป์ยาโน (เพิ่มพูน หงส์เทียร, 2566) พระมหาวิฑูริย์ วชิรเมธี ผู้เผยแผ่ “ธรรมะอินเทรนด์” ผ่านสื่อสมัยใหม่ (PPTV Online, 2567) และพระเกจิอาจารย์อย่างหลวงปู่ศุลา สีริจโนโท ผู้มีชื่อเสียงจากวัตรปฏิบัติและวัตถุมงคล (แนวหน้า, 2567); (THE Buddh, 2565) รวมทั้งพระเกจิในอดีต เช่น หลวงปู่ศุข หลวงปู่เอี่ยม พระมงคลเทพมุนี และสมเด็จพระพุฒาจารย์โต ที่เป็นที่ยึดมั่นผ่านวัตถุมงคล (พระครูอนุกุลกัลยาณกิจ, 2564)

เมื่อเปรียบเทียบช่วงเวลา จะพบว่า ปัจจัยที่ทำให้พระสงฆ์มีชื่อเสียงเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคม อดีตพระสงฆ์เป็นที่ยึดมั่นผ่านวัตรปฏิบัติ การบำเพ็ญสมณธรรม และประสบการณ์ตรงของผู้ศรัทธา หรือผ่านสื่อดั้งเดิม เช่น หนังสือ พระและรายการโทรทัศน์ แต่ในปัจจุบัน พระสงฆ์ต้องใช้ทักษะการสื่อสารร่วมสมัย นำเสนอธรรมะให้สอดคล้องคนรุ่นใหม่ และใช้สื่อออนไลน์ในการขยายฐานผู้ติดตาม ทำให้ชื่อเสียงเกิดขึ้นง่ายขึ้นแต่เสี่ยงต่อข้อวิพากษ์มากขึ้นด้วย จากบริบทดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ต่อการสร้างคุณูปการและการทำให้เกิดผลกระทบในวงการสงฆ์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงกับการสร้างคุณูปการหรือผลกระทบ อันเป็นผลมาจากการเป็นพระสงฆ์เซเลบริตี้ที่เอื้อต่อการทำให้พระพุทธศาสนาได้รับการเผยแผ่ไปอย่างกว้างขวาง แต่ขณะเดียวกันก็คาดหวังว่าจะทำให้เห็นผลกระทบของการใช้การมีชื่อเสียงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจในวงการสงฆ์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพรวมความเชื่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของผู้คนในสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่ออธิบายและวิเคราะห์การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ต่อการสร้างคุณูปการและการทำให้เกิดผลกระทบในวงการสงฆ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้กระบวนการแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Selection) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับประเด็นวิจัย และมีบทบาทเชิงสังคมอย่างชัดเจน โดยเริ่มจากการจัดทำโครงการนำร่อง (Pilot Project) เพื่อสำรวจความคิดเห็นของพระสงฆ์และประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 300 คน ในประเด็น “การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์” เพื่อสะท้อนการรับรู้ การยอมรับ และการให้ความหมายของสังคมต่อพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียง ผลการสำรวจนำร่องทำให้ได้รายชื่อพระสงฆ์และอดีตพระสงฆ์ที่ได้รับการโหวตในฐานะผู้มีชื่อเสียงและมีบทบาททางสังคม โดยผู้วิจัยนำผลการโหวตมาพิจารณาพร้อมกับเกณฑ์เชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) การได้รับการยอมรับจากสาธารณชนในวงกว้าง 2) การมีบทบาทในการเผยแพร่ธรรมะหรือกิจกรรมทางสังคม 3) ความสามารถในการสะท้อนมุมมองต่อประเด็นการมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ 4) ความสามารถในการเข้าถึงเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก และ 5) สถานภาพที่สอดคล้องกับขอบเขตการวิจัย (เป็นพระสงฆ์หรืออดีตพระสงฆ์ที่ยังมีชีวิตอยู่) จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 รูป/คน ซึ่งเป็นพระสงฆ์ 4 รูป และอดีตพระสงฆ์ 1 คน ซึ่งมีบทบาทแตกต่างกัน ทั้งในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ นักสื่อสารธรรมะ นักพัฒนาสังคม และบุคคลสาธารณะที่มีอิทธิพลทางความคิด เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายและครอบคลุมประเด็นการวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยตระหนักถึงข้อจำกัดด้านจำนวนผู้ให้ข้อมูล แต่เห็นว่าจำนวนดังกล่าวมีความเหมาะสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นความลึก (Depth) มากกว่าความกว้าง (Breadth) และสามารถสะท้อนประสบการณ์เชิงปรากฏการณ์ของการมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ได้อย่างมีนัยสำคัญ

2. การสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยประยุกต์เกณฑ์จากทฤษฎีการมีชื่อเสียง (Theory of Celebrity) และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบการวิเคราะห์เชิงแนวคิด ซึ่งประกอบด้วย 6 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ 2) ความน่าคบหา 3) ความน่าดึงดูด 4) ความเชี่ยวชาญ 5) บุคลิกภาพ และ 6) การเป็นที่รู้จักและการได้รับความนิยมนับผ่านสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ กรอบดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดหมวดหมู่ข้อมูล การตีความ และการสังเคราะห์ประเด็นผลการวิจัยให้สอดคล้องกับคำถามวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและบทบาทของผู้ให้ข้อมูล ส่วนที่ 2 มุมมองและประสบการณ์เกี่ยวกับการมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ โดยคำถามสัมภาษณ์พัฒนาจากกรอบแนวคิดคุณลักษณะของบุคคลที่มีชื่อเสียง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เพื่อเก็บข้อมูลบริบท พฤติกรรมการสื่อสาร และการปฏิสัมพันธ์กับสาธารณชนข้อมูลจากเครื่องมือทั้งสองส่วนถูกนำมาวิเคราะห์ร่วมกันด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรงของผลการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เทคนิคหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2) การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร งานวิชาการ และสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูล และ 3) การเก็บข้อมูลภาคสนามในช่วงเดือนกันยายน - พฤศจิกายน พ.ศ. 2568

5. การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงตีความ โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และเอกสาร เพื่อสังเคราะห์ประเด็นสำคัญตามกรอบการวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะการอธิบายเชิงวิเคราะห์ที่สะท้อนความหมาย บทบาท และผลกระทบของการมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ในสังคมไทย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ต่อการสร้างคุณูปการและผลกระทบในวงการสงฆ์” ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยรายประเด็น ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมร่วมสมัยที่มีนัยสำคัญต่อทั้งวงการสงฆ์และสังคมไทยโดยรวม โดยปรากฏทั้งในมิติของคุณูปการและความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์บทบาท ความหมาย และผลกระทบของชื่อเสียงพระสงฆ์ในบริบทสังคมปัจจุบัน ในมิติด้านบวก ชื่อเสียงทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการขยายบทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะผ่านการใช้สื่อสมัยใหม่ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ คลิปวิดีโอสั้น และแพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ ส่งผลให้หลักธรรมสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ การปรับรูปแบบการสื่อสารให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้สื่อในยุคดิจิทัล ทำให้ธรรมะถูกนำเสนอในลักษณะที่เข้าใจง่าย เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง นอกจากนี้ พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจและเสริมสร้างศรัทธาในสังคม การดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี การริเริ่มโครงการเพื่อสาธารณประโยชน์ และการทำหน้าที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ล้วนมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเกิดแรงจูงใจภายในในการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมการทำความดี การแบ่งปัน และการมีจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง ในระดับสถาบัน ชื่อเสียงของพระสงฆ์ยังช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่คณะสงฆ์และพระพุทธศาสนา โดยลดช่องว่างระหว่างศาสนากับสังคมสมัยใหม่ บทบาทดังกล่าวสามารถจำแนกได้เป็น 1) การเป็นสื่อกลางในการเผยแผ่ธรรมะสู่สาธารณะ 2) การฟื้นฟูความศรัทธาท่ามกลางกระแสข่าวด้านลบ 3) การเป็นต้นแบบเชิงคุณธรรม และ 4) การส่งเสริมคุณค่าทางจิตวิญญาณ เช่น การเจริญสติและการปฏิบัติกรรมฐาน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการธำรงบทบาทของพระพุทธศาสนาในโครงสร้างสังคมไทย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ชื่อเสียงมิได้เป็นคุณค่าเชิงบวกโดยตัวมันเอง หากแต่เป็น “พลังทางสังคม” ที่สามารถนำไปสู่การรังแกคุณูปการหรือผลกระทบเชิงลบ ขึ้นอยู่กับการดำรงตนของพระสงฆ์ภายใต้กรอบพระธรรมวินัย จริยธรรม และระบบกำกับดูแลของคณะสงฆ์และสังคม ในส่วนของผลกระทบจากการมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ ผลการศึกษาพบว่า การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระธรรมวินัย และบทบาทในสังคม โดยหลักการ พระสงฆ์มีหน้าที่สำคัญในการรักษาพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการรักษาศีล 227 ข้อ เพื่อธำรงไว้ซึ่งความบริสุทธิ์ ความน่าเคารพ และความศรัทธาของประชาชน ควบคู่กับบทบาทการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและแบบอย่างทางศีลธรรม อย่างไรก็ตาม เมื่อพระสงฆ์มีชื่อเสียงเพิ่มขึ้น ย่อมเผชิญกับความคาดหวังและแรงกดดันจากสังคมในระดับที่สูงขึ้น การมีชื่อเสียงสามารถสร้างศรัทธาได้อย่างรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็เพิ่มความเสี่ยงต่อการแสดงบทบาทเกินขอบเขตของสมณเพศ หากมีการแสดงความคิดเห็นหรือกระทำการที่เกินกรอบหน้าที่ ย่อมก่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์และข้อสงสัยจากสาธารณชน กรณีศึกษาต่าง ๆ

สะท้อนให้เห็นว่า แม้พระสงฆ์บางรูปจะมีบทบาทเชิงสังคมสงเคราะห์และได้รับศรัทธาอย่างกว้างขวาง แต่เมื่อปรากฏพฤติกรรมที่ขัดต่อพระธรรมวินัยหรือหลักกฎหมาย เช่น ความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการทรัพย์สินวัด หรือ การประพฤติที่ไม่เหมาะสม ความมีชื่อเสียงกลับกลายเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการตรวจสอบอย่างเข้มข้น และนำไปสู่ผลกระทบในระดับโครงสร้างต่อภาพลักษณ์ของคณะสงฆ์โดยรวม ในอีกมิติหนึ่ง การมีชื่อเสียงยังอาจนำไปสู่การลดทอนศรัทธาของประชาชนต่อพระพุทธศาสนา เมื่อพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงประพฤติไม่สอดคล้องกับหลักธรรมความผิดพลาดดังกล่าวมักไม่ได้ถูกมองว่าเป็นปัญหาเฉพาะบุคคล หากแต่ถูกเหมารวมไปสู่สถาบันสงฆ์ทั้งระบบ โดยเฉพาะในยุคที่สื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์สามารถเผยแพร่ข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ส่งผลให้กระแสวิพากษ์วิจารณ์ขยายตัวในเวลาอันสั้น และกระทบต่อความน่าเชื่อถือของพระพุทธศาสนาในภาพรวม การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัลเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย ชื่อเสียงสามารถเป็นพลังในการขยายบทบาททางศาสนาและเสริมสร้างศรัทธา แต่ขณะเดียวกันก็เพิ่มระดับความเปราะบางของสถาบันศาสนา หากปราศจากการกำกับดูแลที่เหมาะสมและการดำรงตนอย่างเคร่งครัดตามพระธรรมวินัย ดังนั้น การบริหารจัดการชื่อเสียงจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการพิจารณาในระดับบุคคลและระดับสถาบันควบคู่กันไป

อภิปรายผล

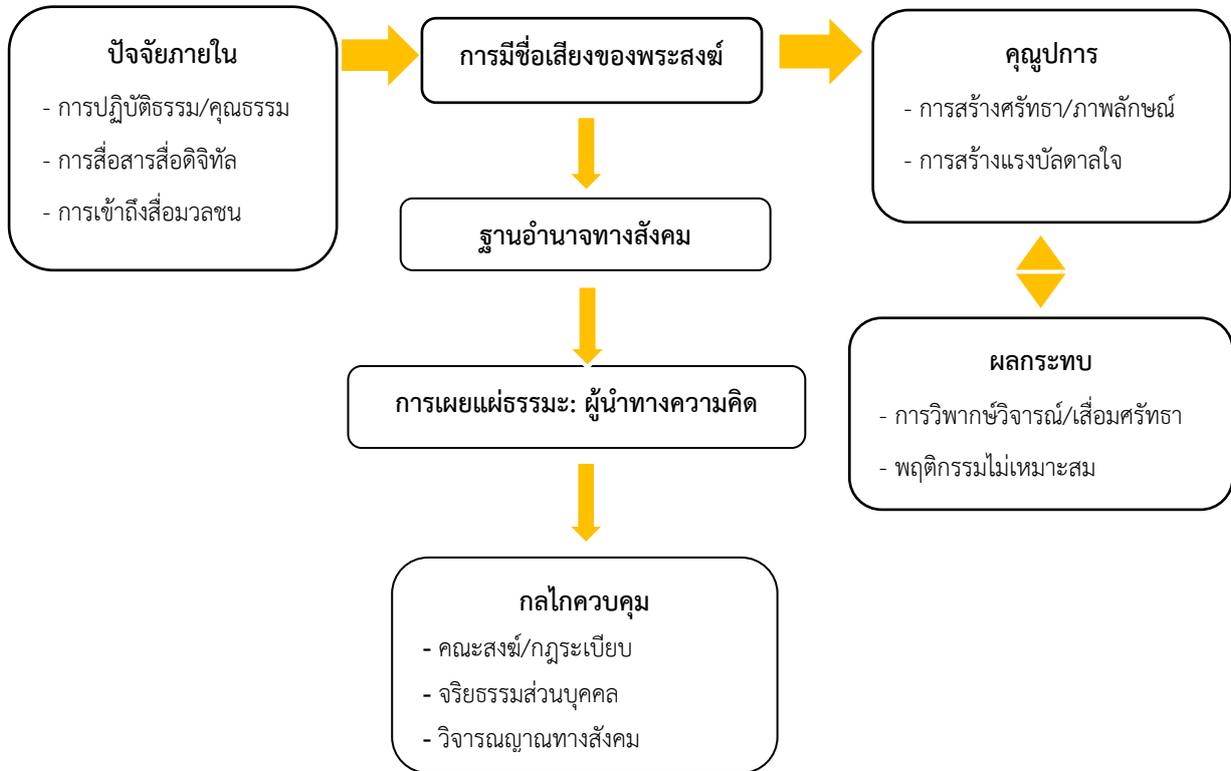
การวิจัยเรื่อง “การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ต่อการสร้างคุณูปการและผลกระทบในวงการสงฆ์” ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ส่งผลทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อวัด วงการสงฆ์ และพระพุทธศาสนาโดยรวม โดยเฉพาะในบริบทสังคมไทยยุคดิจิทัลที่สื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และการยอมรับจากสาธารณชน การมีชื่อเสียงจึงไม่ได้เป็นเพียงผลลัพธ์ของการปฏิบัติธรรม หากแต่เป็นกระบวนการทางสังคมที่ก่อให้เกิด “ฐานอำนาจใหม่” บนพื้นฐานความนิยมของประชาชนและกลุ่มผู้ติดตาม ในมิติคุณูปการ การมีชื่อเสียงช่วยขยายบทบาทของพระสงฆ์จากระดับชุมชนไปสู่ระดับสังคมวงกว้าง พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงมักถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) และเป็นกระบอกเสียงทางศีลธรรมในประเด็นสาธารณะ เมื่อสังคมเผชิญปัญหาหรือวิกฤตต่าง ๆ สื่อมวลชนและประชาชนมักให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงเป็นลำดับแรก สะท้อนให้เห็นว่าชื่อเสียงได้ยกระดับสถานะของพระสงฆ์จากผู้นำทางจิตวิญญาณในเชิงศาสนา ไปสู่บทบาทผู้นำทางสังคมและความคิดของสาธารณชน นอกจากนี้ พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงยังสามารถใช้พื้นที่สื่อในการสะท้อนและชี้แนะประเด็นปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของประชาชน เช่น ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ภาวะเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน ตลอดจนประเด็นสิทธิมนุษยชนและการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างสันติ การทำหน้าที่ดังกล่าวช่วยเสริมสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะสถาบันทางศีลธรรมและจิตใจ พร้อมทั้งเป็นแรงบันดาลใจให้ประชาชนหันมาปฏิบัติตามหลักธรรม เช่น การทำความดี การให้ทาน และการเจริญสติภาวนา ซึ่งสอดคล้องกับผู้ใช้ข้อมูลสำคัญ T4 ที่ได้ให้ความเห็นว่า “ชื่อเสียงเป็นเครื่องมือ ไม่ใช่เป้าหมาย... พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงไม่ใช่เพื่อความโด่งดัง แต่เพื่อเผยแผ่ธรรมะและสร้างประโยชน์แก่สังคม” ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโฒ และคณะ, พระสมชาย ส่วโร และคณะ, พระมหาปรีณ วงศ์บางโพ ที่ชี้ว่า

พระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจของประชาชน โดยงานวิจัยนี้เพิ่มเติมว่า “ชื่อเสียง” ทำให้บทบาทดังกล่าวขยายจากระดับชุมชนไปสู่ระดับสังคมวงกว้างได้อย่างรวดเร็ว ผ่านสื่อสมัยใหม่และการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือ (พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ และคณะ, 2564); (พระสมชาย ส่วโร (สุขวินัย) และคณะ, 2565); (พระมหาปริณ วงศ์บางโพ, 2566)

ในทางกลับกัน ผลการศึกษาข้างสะท้อนให้เห็นมิติของผลกระทบของการมีชื่อเสียงของพระสงฆ์อย่างชัดเจน หากพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงประพฤติปฏิบัติไม่สอดคล้องกับพระธรรมวินัยและจริยธรรมสังคม ความมีชื่อเสียงจะกลับกลายเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการตรวจสอบ การวิพากษ์วิจารณ์ และการเหมารวมต่อภาพลักษณ์ของคณะสงฆ์ทั้งระบบ พฤติกรรมที่ขัดต่อสมณเพศ เช่น การละเมิดศีล การดำเนินชีวิตอย่างหรุหร่า หรือข่าวอื้อฉาวด้านศีลธรรม มักถูกขยายผลอย่างรวดเร็วผ่านสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้ความศรัทธาของประชาชนต่อพระพุทธศาสนา ลดทอนลง กรณีข่าวฉาวของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงในช่วงที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นว่าความผิดพลาดของพระสงฆ์รายบุคคลมิได้ถูกมองว่าเป็นปัญหาเฉพาะตัว หากแต่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของสถาบันสงฆ์โดยรวม อีกทั้งยังอาจก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนทางคุณค่าทางศาสนาในสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ที่อาจเข้าใจผิดว่าการเป็น “พระมีชื่อเสียง” มีความสำคัญมากกว่าการเป็น “พระดี” ตามหลักพระธรรมวินัย เมื่อพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ใช้ข้อมูลสำคัญ T5 ที่ได้สะท้อนว่า “ชื่อเสียงเนี่ย มันมีทั้งคุณและโทษ... มันทำให้เราหลงตัวลืมนั่นได้ง่าย... ชื่อเสียงมันทำให้เรามีโอกาสทำชั่วได้ง่าย ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องง่าย... ถ้าใช้คุณไม่เป็น ไม่รู้เท่าทันโทษ ก็จะทำให้เกิดความเสียหายกับเราในฐานะพระ แล้วก็กับพระศาสนาได้” ผลการวิจัยยังพบว่า พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงมักมีคุณลักษณะด้านการสื่อสารที่โดดเด่น ใช้ภาษาร่วมสมัย เข้าใจง่าย วางตัวเป็นกันเอง และได้รับการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถืออย่างต่อเนื่อง จนเกิดการยอมรับในวงกว้าง ขณะที่พระสงฆ์ทั่วไปซึ่งปฏิบัติดี มีคุณธรรม และสื่อสารธรรมะในรูปแบบดั้งเดิม มักได้รับการยอมรับในระดับชุมชนเท่านั้น เนื่องจากมีพื้นที่สื่อจำกัด ความน่าเชื่อถือจึงไม่ถูกขยายไปสู่สาธารณะในระดับกว้าง ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของกับ พระมหาสุเทพ สุฑฺฒโน (เหลาทอง) ที่เน้นย้ำว่าการเผยแพร่ต้องตั้งอยู่บนหลักคุณธรรม ไม่ใช่เพียงกลยุทธ์การสื่อสาร (พระมหาสุเทพ สุฑฺฒโน (เหลาทอง), 2562) การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์เป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย โดยชื่อเสียงสามารถเป็นพลังในการสร้างคุณูปการแก่พระพุทธศาสนา หากอยู่ภายใต้กรอบจริยธรรมและการกำกับตนที่เหมาะสม แต่ในขณะเดียวกันก็อาจกลายเป็นผลกระทบที่บั่นทอนความศรัทธา หากขาดการควบคุมและความรับผิดชอบเชิงศีลธรรม การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ในสังคมไทยควรถูกทำความเข้าใจในฐานะ “ฐานอำนาจทางสังคม” ที่ต้องอาศัยทั้งคุณธรรมส่วนบุคคล ระบบกำกับดูแลของคณะสงฆ์ และความตระหนักรู้ของสังคม เพื่อให้ชื่อเสียงทำหน้าที่เสริมสร้างคุณูปการ มากกว่าก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ต่อการสร้างคู่มือการและผลกระทบในวงการสงฆ์

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การมีชื่อเสียงของพระสงฆ์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมร่วมสมัยที่มีทั้งโอกาสและความท้าทายต่อวงการสงฆ์และสังคมไทย ชื่อเสียงไม่ได้เกิดขึ้นจากการปฏิบัติธรรมเพียงอย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการทางสังคมที่เกิดจากการสื่อสารที่เข้าใจง่าย การใช้สื่อสมัยใหม่ และการยอมรับจากประชาชน พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงสามารถขยายบทบาทจากระดับชุมชนไปสู่สังคมวงกว้าง ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางความคิดและตัวแทนทางศีลธรรมในประเด็นสาธารณะ การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อดิจิทัลช่วยให้หลักธรรมเข้าถึงประชาชนโดยเฉพาะเยาวชน เข้าใจง่าย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ การทำกิจกรรมสาธารณะและสังคมสงเคราะห์ ยังเสริมสร้างแรงบันดาลใจและศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ การมีชื่อเสียงก็เพิ่มความเสี่ยงและผลกระทบต่อพระสงฆ์อย่างมาก หากประพฤติไม่สอดคล้องกับพระธรรมวินัยหรือจริยธรรม ความผิดพลาดจะถูกขยายผลผ่านสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้ความศรัทธาตกลงและเกิดผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของคณะสงฆ์โดยรวม การที่พระสงฆ์มีชื่อเสียงถือเป็น “ฐานอำนาจทางสังคม” ที่สามารถสร้างคู่มือการหรือผลกระทบเชิงลบได้ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมส่วนบุคคล กระบวนการเผยแพร่ธรรมะ การกำกับดูแลของคณะสงฆ์ และความตระหนักรู้ของสังคม การบริหารจัดการชื่อเสียงอย่างเหมาะสมจึงมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างศรัทธา ขยายบทบาททางศาสนา และป้องกันผลกระทบเชิงลบต่อสถาบันสงฆ์

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปการมีชื่อเสียงของพระสงฆ์ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อทั้งวงการสงฆ์และสังคมโดยรวม ในด้านเชิงบวก ความมีชื่อเสียงทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างคุณูปการแก่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการเผยแผ่ธรรมะ ผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้อย่างกว้างขวาง การสร้างแรงบันดาลใจในการทำมาดี การเสริมสร้าง ภาพลักษณ์ที่ดีของศาสนา การเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ตลอดจนการดำรงรักษามรดก ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของสังคมไทย ในขณะที่เดียวกันผลกระทบด้านลบ หากพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงประพฤติ ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับพระธรรมวินัย พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจะถูกขยายผลผ่านสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์และบั่นทอนศรัทธาของประชาชนต่อพระสงฆ์และสถาบันสงฆ์โดยรวม ดังนั้น ผลกระทบจากการมีชื่อเสียงไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวชื่อเสียงเอง หากแต่ขึ้นอยู่กับการดำรงตนของพระสงฆ์ภายใต้ กรอบพระธรรมวินัยและจริยธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยชี้ขาดว่าชื่อเสียงจะนำไปสู่คุณูปการหรือกลายเป็นความเสี่ยงต่อ พระพุทธศาสนาและสังคม จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติ ควรมีการพัฒนากรอบ นโยบายหรือแนวทางกำกับการใช้ชื่อเสียงของพระสงฆ์ให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัยและบริบทสังคมร่วมสมัย โดยเน้นความโปร่งใสในการรับและใช้ปัจจัยบริจาค การกำหนดจริยธรรมการสื่อสารทางศาสนา การลดพฤติกรรม ที่นำไปสู่ความมั่งงายหรือการค้าศรัทธา ตลอดจนการสร้างกลไกตรวจสอบร่วมระหว่างคณะสงฆ์ หน่วยงานรัฐ และ ภาคประชาชน เพื่อให้ชื่อเสียงของพระสงฆ์ถูกใช้เป็นพลังทางศีลธรรม ปัญญา และสาธารณประโยชน์อย่างเหมาะสม ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต ควรมีการศึกษบทบาทของสถาบันและองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลคณะสงฆ์ เช่น มหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการติดตาม ตรวจสอบ และ จัดการผลประโยชน์ของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียง รวมถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชื่อเสียงกับกระบวนการเลื่อน สมณศักดิ์หรือสถานะทางสังคมของพระสงฆ์ เพื่อทำความเข้าใจโครงสร้างอำนาจและกลไกการยอมรับในวงการสงฆ์ อย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คมชัดลึก. (2567). ประวัติ ของ "หลวงปู่มั่น" หรือ พระครูวินัยธรรมัน ภูริทตโต พระผู้ได้รับการยกย่องจากผู้ศรัทธา ทั้งหลายว่าเป็น พระผู้เลิศทางธุดงค์วัตร. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2561 จาก <https://www.komchadluek.net/news/498245>
- ดิฉัน อินทโสฬส และเสฐียร ทั้งทองมะดัน. (2564). ศึกษารูปแบบของกุศลกกรรมกับการได้เอตทัคคะของพระอริยบุคคล ในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 13(1), 17-25.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). อดีตพระยันตระ โดนสึกเสพเมถุน ทำไมคนแห่ศรัทธากราบไหว้ ตั้งพระพุทธเจ้า. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2561 จาก <https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2225606>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2568). สองปรากฏการณ์ “หลวงปู่เณรคำ” มีเมีย 8 คน สู่ “สีกากอล์ฟ” นารีพิฆาตเขย่าศรัทธา ชาวพุทธ. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2561 จาก <https://www.naewna.com/likesara/898474>
- แนวหน้า. (2567). “หลวงปู่มหาศิลา สิริจันท” พระเกจิอาจารย์ที่มาแรงในปี 67. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2561 จาก <https://www.naewna.com/likesara/820846>

- _____. (2568). สรุปลำสารภาพ “สี่กากลล์” รสนิยมชอบพระผู้ใหญ่ พระที่เป็นรักแรก ทำซ้ำใจสุด. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2561 จาก <https://www.thairath.co.th/news/society/2870814>
- พระครูอนุกุลกัลยาณกิจ. (2564). พระพุทธศาสนากับการสร้างวัดมุงมล. วารสารภาวนาสารปริทัศน์, 1(1), 79-96.
- พระไชยา อ้วนแก้ว และผิน ปานขาว. (2567). บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ. วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ, 5(2), 1-27.
- พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน และคณะ. (2564). บทบาทของพระสงฆ์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจแก่คนไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงฉับพลัน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาปริณ วงศ์บางโพ. (2566). บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต กรณีศึกษาโรงเรียนวัดแสงธรรมสุทธาราม จังหวัดนครสวรรค์. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหาสุเทพ สุวฑฺฒโน (เหลาทอง). (2562). กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ. วารสารมหาจุฬานาครธรรม, 6(3), 1363-1378.
- พระสมชาย ส่วโร (สุขวินัย) และคณะ. (2565). ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. วารสารมหาจุฬาคชสาร, 13(2), 63-76.
- เพิ่มพูน หงส์เหิร. (2566). “พระพยอม” จากหนุ่มทำงานรับเหมา สู่นักเทศน์ผสมตลก ที่มาของวลี “โกรธคือโง่ โโมโหคือบ้า”. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2561 จาก <https://www.thepeople.co/social/look-up/52030>
- มติชนสุดสัปดาห์. (2565). ปาฏิหาริย์ของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2561 จาก https://www.mati chon.co.th/weekly/column/article_513927
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2539). พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- Kapook. (2568). พุทธทาสภิกขุ: ประวัติครูผู้ยิ่งใหญ่ ผู้เผยแผ่ธรรมะสู่มวลชน. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2561 จาก <https://highlight.kapook.com/view/132349>
- PPTV Online. (2567). ประวัติ “ว.วชิรเมธี” พระนักคิดนักเขียน ผู้เปลี่ยนธรรมะให้เข้าถึงง่าย. เรียกใช้เมื่อ 30 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.pptvhd36.com/news/สังคม/234893>
- THE Buddh. (2565). เปิดฉายา..พระสงฆ์ปี’67. เรียกใช้เมื่อ 30 เมษายน 2568 จาก <https://thebuddh.com/?p=85666>